

Publikovat v Chemických listech není ostuda, ba naopak (aneb úvaha horkého léta)

Motto: „Nedělejme něco z něčeho, čím ono nikdy nebude!“

Na posledním zasedání Redakční rady Chemických listů (15. 6. 2017) se rozpoutala docela bouřlivá diskuse na nepřipravené téma „Národní časopis a jazyk publikací v něm uveřejněných“. Šéfredaktor se bil v prsa, dokud on bude v této funkci, bude časopis vycházet v češtině a/nebo slovenštině. K tomu se přiklonila i většina přítomných redaktorů, určitě ne jen ze servility. Na opačné straně názorového pole pak byla ryze angličtina, anglicky alespoň abstrakt (tak, jako dnes) či v tištěné verzi čeština, v e-verzi angličtina. Podpurné argumenty pro tento názor – honba za IF, RIVovskými body, metodika hodnocení vědecké práce a pro ni stanovená kritéria, o nichž si všichni právem myslíme své! Nádhernými příklady celosvětového ujištění jsou hlubokomyšlné diskuse o tom, kolik bodů X má být za patent, když za publikaci v tom nejprestižnějším, nejimpaktovanějším a samozřejmě cizojazyčném časopise bude bodů Y? Tzv. mezinárodní konference vs. konference národní, kde zcela stejný příspěvek by byl zcela jistě zcela nestejně bodově hodnocen! A což teprve fulltext vs. pouhý abstrakt!? Pojďme ale k publikacím: „Ti lidé nám pak nebudou do národních Chemických listů nic posílat, vždyť je to za málo bodů!“

A do toho všeho ještě konstatování bídné jazykové úrovně řady příspěvků, byť napsaných v mateřském jazyce autorů. Troufnu si k tomu přidat – někdy i bídné úrovně odborné, ale ta čas od času ujede i renomovanějším časopisům. Podívá-li se člověk na jazykovou úroveň některých našich předních politiků (zde si už, bohužel, pomalu zvykáme), ale i různých redaktorů, korektorů, lektorů a dalších osob, vytvářejících mediální prostředí, můžeme směle konstatovat, že odborní redaktori Chemických listů dělají co mohou, ačkoli jazykové korektury odborného textu nemají v popisu práce.

Bývá občas „pochtěn“ recenzí článku do Chemických listů. Uvozovky jsou namístě! Pocta totiž spočívá někdy také v tom, že je nevyhnutelně nutné celý článek přepsat. Kolikrát žasnu, jak někteří lidé i z množiny autorů vyšší vědecké kvalifikace nedokáží napsat publikaci. Nebo že by ji nechali napsat jako prvotinu svému doktorandovi (potud v pořádku) a ani si ji posléze neprohlédli (potud silně v nepořádku!)? A když takovýto „autorský kolektiv“ nechá takovéto dílo přeložit sice profesionálnímu, ale ne odbornému překladateli či stroji, musí ta anglická verze být opravdovým počtením! A Chemické listy nemají anglické korektory. Nechci tím říci nic jiného, než že velmi slabý článek se může stát překladem ještě slabším.

Své doby jsem byl šéfredaktorem Sborníku Vysoké školy chemicko-technologické. Pracovníci a studenti školy

zde publikovali původní vědecká sdělení. V angličtině, němčině, francouzštině, podle toho, kdo z kmenových překladatelů tohoto časopisu měl zrovna volnou kapacitu. Časopis žil zásadně ze školní dotace a to se ještě vyplácely autorské honoráře. Až na výjimky se zde publikovalo to, co nevzaly renomovanější časopisy. Stesk některých kolegů z některých oborů, že nemají kde publikovat, jsme hasili tím, že „ale máte, jenže oni vám to neberou!“ Byla to taková hra, do budoucna neudržitelná. Pro záchranu jsme se pokusili být světoví. Časopis byl přejmenován na „Prague Chemical Papers“, vyšlo jedno nebo dvě čísla a byl konec. Charakter a úroveň zůstaly totiž stejné. Podobný osud stihl v češtině vycházející Chemický průmysl, i když zde to bylo z trochu jiných důvodů. Tehdy se řeklo „mějme Collection – mezinárodní časopis pro původní vědecká sdělení, vycházející v angličtině a vedle toho národní, v češtině vycházející časopis Chemické listy, určený především pro přehledné typy článků, články z aplikovaného výzkumu, články až trochu osvětového charakteru ev. i konferenční texty“. Již z tohoto nártu je naprosto zřejmé, že Chemické listy nebudou nikdy soutěžit o místo na slunci s mezinárodními časopisy s vysokými IF, ale mohou ho tam mít (na tom slunci) svoji podstatou. Vedle svých čtenářů musejí mít ale také svoje autory. A měla by být přímo morální povinnost našich publikačních „špiček“, které různými strategickými manévry vyplodí za měsíc i několik publikací nejvyšší kategorie, napsat alespoň jednu za rok pro Chemické listy. A právě v té mnohými zatracované češtině!!!

A už to slyším: „Tohle naivní staromilství do dnešní dravé doby nepatří! Kde je světovost, progres, jak si s tím poradí světová chemická veřejnost, kdo tomu bude rozumět?“ Odpovídám: „Naivní jsem kdysi byl, dnes už zas až tak moc ne! Snad jen v tom, že si stále ještě myslím, že by se nějakým nedopatřením mohl nějaký movitý sponzor objevit.“ To tedy pro případ, že je větším problémem shánění peněz, než kvalitních příspěvků. Ale zas až tak do toho, zvláště v období prázdnin (zde mě napadá pouze edukativní význam českého národního časopisu), nevidím! Pokud to z tohoto povídání jasně nevyplývá, mám stejný názor jako šéfredaktor a jeho nejbližší kolegové. Co říci závěrem? Chemické listy v angličtině nepotřebujeme. Dodal bych rád: „Dokažme si, že pro jejich specifčnost, ale ve stávající podobě, ano! Pokud se na to nezmůžeme, pak snad raději skončeme!“

Hezké léto čtenářům a hlavně autorům Chemických listů!

Libor Červený